

і головним ресурсом є знання. У свою чергу, як зазначено в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, «система освіти повинна забезпечувати формування особистості, яка усвідомлює свою належність до Українського народу, європейської цивілізації, орієнтується в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовлена до життя в постійно змінюваному, конкурентному, взаємозалежному світі» [2, с.9].

Сьогодні конкурентоздатним є компетентний спеціаліст. Можливо тому, головним стимулом для розвитку компетентнісного підходу в освіті стали вимоги бізнесу та підприємництва. Сучасні роботодавці в більшості випадків не мають претензій до рівня знань випускників вищих навчальних закладів, проте зауважують, що у молодих спеціалістів не має впевненості й досвіду у застосуванні знань.

За новим Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти компетентнісний підхід – це спрямованість навчально-виховного процесу на досягнення результатів, якими є ієрархічно підпорядковані ключова, загальнопредметна і предметна (галузева) компетентності [5].

Відповідно до цього документа підприємницька компетентність є однією з ключових компетентностей. Вона передбачає реалізацію здатності учнів:

- співвідносити власні економічні інтереси й потреби з наявними ресурсами, інтересами і потребами інших людей та суспільства;
- організовувати власну трудову та підприємницьку діяльність та працю колективу, орієнтуватися в нормах і етиці трудових відносин;
- аналізувати й оцінювати власні професійні можливості, здібності й співвідносити їх з потребами ринку праці;
- складати, здійснювати й оцінювати плани підприємницької діяльності та особисті бізнес-проекти;
- презентувати та поширювати інформацію про результати власної економічної діяльності та діяльності колективу.

Проте переважна маса інформації про бізнес та підприємництво, яку сприймають молоді люди та яка формує їх установки, не має дієвого інтерактивного характеру. Для формування сталих навичок і більш ґрунтовної особистості мотивації надзвичайно важливими є активні форми освоєння правил організації підприємницької діяльності та стратегій здійснення бізнес-проектів, вважає В.Уткіна [7].

Слід зазначити, що формування підприємницької компетентності пов'язане не тільки з тим, як учням викладають

економіку, а з усією системою навчання та виховання учнів у школі. У цьому плані важливим є запровадження дієвих форм роботи з учнями, однією з яких є шкільні клуби підприємництва.

Мета статті полягає у визначенні ролі шкільних клубів підприємництва у формуванні підприємницької компетентності учнівської молоді.

Поняття «клуб» має декілька значень. Відповідно до теми нашого дослідження, клуб – громадська організація, яка об'єднує людей на основі спільності, близькості інтересів, подібності занять [3].

О.Перехейда зазначає, що шкільний клуб – це вид дитячого об'єднання за спільними інтересами, створений для різнобічного розвитку учнів. У клубі займаються учні різного віку. Клуб працює на основі положення (статуту), затвердженого на загальних зборах його членів. Положення відображає мету та завдання, структуру клубу, традиції, основні напрями діяльності, права та обов'язки його членів, матеріально-технічну базу. Роботою клубу керує рада клубу [4].

Слід зазначити, що в Україні є певний досвід упровадження євроклубів, організатори яких керувалися тим принципом, що формування в молоді європейських цінностей можливе лише за умови її залучення до активної діяльничої практики, передусім у місцевій громаді [1].

Ми погоджуємось з думкою З.Трофімової, що досягти успіху в підприємницькій підготовці учнів можливо за умови поєднання традиційних, активних та інтерактивних технологій організації навчально-виховної діяльності [6].

Формування підприємницьких умінь відбувається вже тоді, коли учні беруть участь в учнівському самоврядуванні та дослідницькій діяльності, виконують роль організаторів шкільних справ, обирають майбутню професію, планують створення власної справи тощо.

У 2012-2013 роках Осередок Розвитку Освіти у Варшаві реалізує дворічний проект «Шкільна академія підприємництва» у рамках Програми польської закордонної допомоги Міністерства закордонних справ Республіки Польща, котрий спрямований на підтримку соціально-економічного розвитку країни через виконання заходів, що мають на меті підвищення рівня освіти і професійної кваліфікації населення через запровадження елементів підприємницької освіти у школі.

Основним тематичним напрямом проекту є формування підприємницької компетентності учнів та вчителів.

Проект реалізує такі конкретні цілі:

- розвиток в учнів та вчителів культури підприємництва та

необхідних компетентностей для досягнення успіху в бізнесі або професійній кар'єрі;

- обмін досвідом упровадження в шкільну практику заходів, пов'язаних із розвитком професійної активності та підприємливості.

Координування проекту в Україні здійснює Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. Партнерами проекту визначені 24 обласних заклади післядипломної педагогічної освіти, одним із яких є Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради.

Проект заплановано на 2 роки (2012-2013 рр.). Перший рік реалізації проекту охопив 10 регіонів України.

Другий рік реалізації (як і перший) складається з наступних компонентів:

- навчання українських експертів для формування підприємницької компетентності вчителів економіки та шкільних психологів у сфері реалізації завдань задля професійної активізації та розвитку підприємництва в учнів (підготовка тренерів);

- підготовка вчителів українських шкіл і шкільних психологів до підтримки розвитку учнів у сфері професійної активності та підприємництва (підготовка шкільних лідерів);

- дистанційне навчання курсу з теми «Комп'ютерні технології та підприємливість» (програма INTEL «Шлях до успіху»);

- підготовка учнів до підприємницької діяльності (шкільні клуби підприємництва);

- проведення конкурсу на найактивніший шкільний клуб підприємництва;

- створення Інтернет платформи проекту (підсилення компонентів 1, 2, 3 та координування, моніторинг і поширення проекту);

- закінчення та підбиття підсумків проекту «Шкільна Академія Підприємництва – 2» (зліт шкільних клубів підприємництва).

Перший компонент передбачав тренінг з особистого розвитку для методистів з економіки та психологів обласних закладів післядипломної педагогічної освіти, на якому був запропонований новий підхід до проблем професійної підтримки у контексті невизначеної перспективи розвитку ринку праці.

Динаміка сучасного ринку праці, високий рівень безробіття вимагають фахової допомоги у професійній підтримці не тільки особам, котрі шукають роботу, але, перед усім, молодим людям – учням, котрі готуються до активного виходу на ринок праці.

Під час навчань також було представлено польський досвід

у сфері розвитку підприємливості як ключової компетентності учнів. Значним елементом навчання в Польщі стало залучення учасників семінару до виконання ролі підприємців – це планування економічної діяльності, створення бізнес-планів, планування маркетингової та рекламної діяльності, аналіз коштів на фірмі і ведення власного підприємства. Особливий наголос зроблено на активних методах навчання підприємливості, зокрема симуляції, дидактичних іграх та використанні ІКТ в економічній освіті через освітній портал NBP.

У рамках другого компоненту проекту, який включав підготовку шкільних лідерів (учителів економіки, шкільних психологів) до підтримки розвитку учнів у сфері професійної активності та підприємництва, відбулося навчання учасників проекту в 13 областях України.

З цією метою тренери, котрі були підготовлені польськими колегами, провели набір шкіл (по 7 шкіл у кожній із 11 областей, 10 – у Херсонській області), зацікавлених в участі у пілотній програмі створення шкільних клубів підприємництва, опрацюванні та запровадженні програми професійного консультування і навчання підприємству. Кожна із шкіл направила два представники (шкільний психолог та учитель економіки) для участі в проекті «Шкільна академія підприємництва 2».

Навчання майбутніх шкільних лідерів відбувалося протягом 46-годин. Його метою була підготовка педагогів до підтримки розвитку учнів у сфері професійної активності та підприємництва. Так, для представників 10 навчальних закладів Херсонської області було проведено перший семінар (20 годин) 18-19 червня 2013 року; другий семінар (26 годин) – 23-26 червня 2013 року – для педагогів Херсонської та Дніпропетровської області за участі польських тренерів.

Третій компонент ставить за мету формування активної позиції учнів на ринку праці в рамках діяльності шкільних клубів підприємництва. У таких клубах учні мають здобути багато навичок через аналіз ситуацій, перемовини та прийняття рішень, планування заходів. Шкільні клуби підприємництва (ШКП), котрі діють у школах під керівництвом учителів – шкільних лідерів, мають організовувати і реалізовувати заходи у двох сферах – навколишнє середовище (місцевій) та школа (освітній).

Сфера діяльності на місцевому рівні планується шкільними лідерами – опікунами ШКП у співпраці із українськими тренерами та враховує специфіку області (місцевого середовища) та потреби конкретної групи учнів. У рамках цієї частини діяльності ШКП шкільні лідери мають можливість тестувати і вдосконалювати загальношкільну програму підтримки розвитку учнів

у сфері професійної та підприємницької активізації.

Сфера школи (освітній рівень) реалізується шкільними лідерами – за опрацьованою програмою ШКП, котра є спільною для всіх клубів, котрі діють у школах України. Кожен ШКП опрацьовує проект бізнес-плану для нового підприємства (малого або середнього бізнесу). Це форма документа, котра окреслює стратегію підприємства на визначений час, путівник його стратегічної і тактичної діяльності та водночас визначення слабких і сильних сторін економічної діяльності. Бізнес-план має цілі, способи, методи та засоби досягнення цілей.

Це навчить учасників ШКП професійним підходам стосовно планування свого бізнесу в майбутньому, зніме невпевненість щодо можливих ризиків у підприємницькій діяльності та ймовірних помилок, що сприятиме прийняттю ефективних рішень. Така діяльність створить можливість багатостороннього вирішення різних аспектів роботи в бізнесі та удосконалення стратегії майбутньої професійної діяльності.

Під час занять учні також будуть навчатися нелегкому мистецтву керування грошми, ознайомляться з труднощами роботи ринку, будуть приймати складні стратегічні рішення і за них відповідати. Розвиток фінансового мислення через інтерактивні ігри є найліпшим методом розвитку підприємницької компетентності.

Підсумком діяльності ШКП має стати організація шкільного дня підприємництва. Цей день повинен бути організований у 4 тиждень листопада одночасно у всіх школах, котрі беруть участь у проекті. По мірі можливості тренери та шкільні лідери мають організувати обласні зустрічі учасників ШКП, щоб поділитися інформацією та обмінятися досвідом.

Участь у проекті передбачає поширення освітніх рішень, пов'язаних із розвитком підприємництва і професійного консультування в українських школах. Інтернет платформа проекту включає освітню платформу та Інтернет вітрину проекту. Освітня платформа є істотним елементом підтримки навчання тренерів, шкільних лідерів – психологів, учителів економіки, діяльності ШКП, координування та поширення проекту. У той самий час це простір для обміну інформацією та досвідом для усіх обласних закладів післядипломної педагогічної освіти та шкіл України.

Інтернет платформа проекту дає можливість на відстані контактувати із учасниками проекту з різних регіонів України, буде додатковою підтримкою у впровадженні постійного моніторингу і полегшить координацію діяльності. Платформа забезпечена найновішим засобом Web.2.0.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

Інтернет вітрина проекту є віртуальним простором обміну інформацією. Шкільні лідери мають постійний доступ до інформації щодо заходів у проекті, термінів навчань, графіків проведення заходів, навчальних матеріалів.

Кожен ШКП має свою сторінку (блог) в Інтернет вітрині проекту, де розміщено річний план заходів, щомісячні звіти з реалізації заходів, актуальний стан перебігу реалізації планів діяльності ШКП.

На другий рік проекту заплановані також наступні заходи: конкурс ШКП, форум експертів, E-learning для опікунів ШКП, видавництво матеріалів проекту, підсумкова конференція.

Таким чином, під час реалізації проекту підготовлено 60 тренерів України, які мають практичні навички у сфері підтримки осіб, що відповідають за реалізацію професійного консультування і надання допомоги у виборі професії та працевлаштуванні, котрі навчили по одній групі шкільних лідерів у своїх областях.

Підготовлено 400 шкільних лідерів, вчителів економіки та психологів, які отримали практичні навички у сфері підтримки учнів в їхньому розвитку професійної активності та підприємливості, очолюють 200 діючих шкільних клубів підприємництва. У більшості навчальних закладів, учасників проекту, впроваджується модель підприємливої школи.

Отже, реалізація поставлених завдань проекту сприятиме формуванню підприємницької компетентності учнівської молоді, дозволить свідомо обирати власний шлях до професійного успіху, навчить аналізувати та приймати ефективні рішення не тільки в економічній сфері, а й в різних життєвих ситуаціях, адже, підприємницька діяльність є багатовекторною.

Література:

1. Євроклуби в Україні: організація роботи та успішний досвід. Методичний посібник / за редакцією Кендзьора П.І. – Львів: ЗУКЦ, 2008. – 56 с.
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року // Урядовий кур'єр. – 2013. – №155. – С.9-11.
3. Ожегов С. И. Словарь русского языка: 70000 слов / под ред. Н.Ю.Шведовой. – М.: Рус. язык, 1991. – 917 с.
4. Перехейда О.М. Додаткова освіта – фактор розвитку інтелектуального та творчого потенціалу особистості гімназиста / О.М.Перехейда // Виховна робота в школі. – 2013. – №5. – С.2-33.
5. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 року № 1392 // Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – 2012. – №4-5. – С. 3-56.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

6. Трофімова З.В. Формування в учнів умінь приймати управлінські рішення у сфері підприємницької діяльності / З.В.Трофімова // Географія та економіка в сучасній школі. – №3. – 2013. – С.6-13.
7. Уткіна В.Б. Формування компетентностей учнів у курсі шкільної економічної освіти / В.Б.Уткіна // Економіка в школах України. – 2007. – №12. – С.13-14.

Колосовська Н.В. *

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ПРОФІЛЬНИХ КЛАСАХ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Стаття розкриває важливість підвищення ефективності викладання уроків української літератури в профільних класах за допомогою комп'ютерних технологій.

До важливих завдань, що мають виконати сучасні педагоги належить розвиток в учнів високого рівня життєвих компетенцій. Серед них чільне місце посідають мовна та літературна компетенції. Розвинути їх у дітей можливо за умови підвищення ефективності викладання в загальноосвітніх навчальних закладах.

Сучасні педагоги знаходяться в постійному пошуку результативності викладання різних предметів, не винятком є й уроки української літератури. У зв'язку із цим учителі шукають різні ефективні підходи, форми роботи, методи, технології, засоби тощо. До поширених у використанні в школі технологій сьогодні належать комп'ютерні, адже вони урізноманітнюють навчально-виховний процес, поліпшують ерудицію дитини і, що важливо, мотивують учнів до навчання. Звичайно застосування вищевказаних технологій вимагає від кожного вчителя вільного володіння комп'ютером, а також методикою роботи з технікою під час навчання й виховання учнів.

На даний час учитель-словесник намагається провести свої уроки на високому рівні, кожен викладається повністю, для того щоб дати учням якомога більше знань. Іноді така робота може бути марною, оскільки діти не готові сприймати матеріал у традиційному вигляді. Відповідно варто до процесу викладання додавати сучасні технології, котрі б сприяли підвищенню ефективності навчання. Особливо важливо урізноманітнювати уроки у профільних класах, бо поглиблене вивчення предмета вимагає й правильного підбору методики роботи з дітьми. Не винятком стають і уроки української літератури, де відбувається профорієнтація учнів, і вдосконалення їхньої загальнокуль-

* **© Колосовська Н.В.**